



# الوحدة الإرترية للتغيير الديمقراطي Eritrean Unity for Democratic Change

## ዓቕምታትን ስነ-ምግባርን ምሁር ኤርትራ ንሕጂ ዘይኮነስ ንመዓስ ክኸውንዮ?

ካልኣይ ክፋል

ኣብ ዝሓለፈ ትሕዝቶ ጽሑፍና ዓቕምታትን ስነ-ምግባርን ምሁር ኤርትራ ንሕጂ ዘይኮነስ ንመዓስ ክኸውንዮ? ኣብ ትሕቲ ዝተባህረ ኣርእስቲ፡ ኩሉ-መዳያዊ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰላት ህዝብና ንምርግጋጽ ኣብ ዘካይድ ዘሎ ፍትሓዊ ቃል፡ እቲ ዕዘዝን መሪሕን ተራ ምሁራት ኤርትራ ቦጒሩ ኮይኑ፡ ስለ ዝተራእየና ንዕኡ ብዝምልከት ጽሑፍ ኣቕራብና ምንባርና ዝዝኸር'ዮ። ነቶም ነዚ ጽሑፍ'ዚ ብዓቢ ሃገራዊ ተገዳስነትን ሓላፍነትን ኣንቢቦም ሃናጺ ዝኾነ ርእይቶኦም ዝሃቡና ዝለዓለ ምስጋናና እናቕረብና ተሳትፎኦም ወትሩ ከይፈለየና ንምሕጻን።

በዚ ኣጋጣሚ'ዚ፡ ነቲ ኣብዚ ወርሒ'ዚ ኣብ ቪየና ሰሜን ኣመሪካ ሃገራዊ ዘተ ኤርትራውያን ንምጥጣዕ (EFND) ብዝተባህረ ቴማ ክሰላስል ተጻዊዑ ዘሎ መጋባእያ፡ ኣብቶም ብብእዋኑ ክለዓሉ ዝጸንሑ ኣገደስቲ ህዝባውን ሃገራውን ጉዳያት ኣመልኪቱ ብምሉእ ትብዓትን ዓቢ ሓላፍነትን ክዘተየሎም ነተባብዕ። ነቲ ዝወሰድዎ ኣውንታዊ ተባብሶ ድማ ብልቢ ንድግፎን ነምግሶን ምጅና እናገለጸና ብዓወት ክዛዘም ዘለና ሰናይ ትምኒትና ንገልጽ።

ዕላማ ናይቲ ዝሓለፈን ዝቐጸልን ትሕዝቶ ጽሑፍና ድማ ንምሁራት ኣሕዋትን ኣሓትን እቲ ዝግበኦም ታሪኻዊ መሪሕ ተራ ንክጻወቱ ንምብርታዕ ዝግለጹዮ። ሕጂ'ውን እንተኾነ መጻኢ ዕድል ኤርትራ ኣብ ኢድ ውሑዳት ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ገለ ውልቀ-ሰባትን ጥራሕ ክሕዛእ የብሉን ንብል። ምሁራት ኤርትራ ኣብቲ ዝተማህሩሉን ዝተማራመሩሉን መዳይ ንህዝቢ ዝጠቅም ሓሳባት ከምንጭዉ ይግባእ። ኤርትራ ትመሓደረሉ ኣካዳሚያዊ፡ ቁጠባዊ፡ ፖሎቲካዊ፡ ማሕበራዊ፡ መጽናዕትታት እናቕረቡ ሃገርና ካብዚ ኣትያቶ ዘላ ዓዘቕቲ ከመይ ከም ትወጽእ? ክሓስቡን ክመራመሩን ይህልዎም ኢልና ንኣምን። መጻኢ ዕድል ኤርትራ ድሌትን ረብሓን ሓፋሽ ህዝብና መሰረት ዝገብረ ኣንፈት ኣብ ምትሓዝ ግንባር ቀደም ኮይኖም ክቃለሱ'ውን ነተባብዕ።

ኣብ ዓለም ፍጹም ዘለ-ኣለማዊ ስርዓት ክህሉ ስለ ዘይኸእል፡ ገባቲ መንግስቲ ህግደፍ'ውን ንመዋእል ነባሪ ኣይኮነን። ብርግጽ ቅልጽም ኩሎምቶም ውጹዓት ምስ ዝሓብር፡ ኣብ ዝሓጸረ እዋን ነበረና ነበረ ከይኸውን ዘይገብሮ ብቁዕ ምክንያት ኣይህሉንዮ። ካብኡ ተረፈ ግን ኩሉ እቲ ናይ ምትላል ዓቕምታቱ ምስ ጸንቀቐ ውዒሉ ሓዲሩ ባህርያዊ ሞት ከርክቦ ምጅኑ ዘጠራጥር ኣይኸውንንዮ። ስለዚ ህግደፍ ውዒሉ ሓዲሩ ሞቱ ዘይተርፍ ክሳብ ዝኾነ ብቅልጡፍ ብምእላይ፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ሓደጋ ምብትታንን ብርሰትን ንምድሓን ምሁራት ነብሶም ንቅድሚት ንምምጻእ ልሉይ ታሪኻዊ ሓላፍነት ክስኸሙ ይግባእ። ብዝተፈላለዩ ምክንያት ሓድነትን ምውህሃድን ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ከምቲ ዝድለ ንቐድሚት ከይስጉም መራሕቲ ፖሎቲካዊ ውድባት ሓርቢትዎም ክሸገሩ ከለዉ ምሁራት ኣማዕድዮም ክርእዩ ኣይግባእን። መላእ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ'ውን ብዘይተሳትፎ ምሁራት ሱር ነቐል ዝኾነ ዓይነታዊ ለውጢ ክረጋገጽ ከም ዘይኸእል ክኣምኑን ክቐበሉን ይህልዎም። ንምሁራት ኤርትራ ብምትእኽኻብ'ውን ኣገዳሲ ሃገራውን ምሁራውን ተርኣም ክጻወቱ ብግብሪ ከተባብዑን ጥጡሕ ባይታ ክምድምዱን ግድነት ይኸውን።

ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብክንድ'ቲ ህዝብና ትጽቢት ዘንብረሉ ኮይኑ ብዘይምርካቡ፡ ኣብ ጥቓ ፖሎቲካዊ ውድባት ምቕራብ ንነብሶም ምስ ፍሽለት ዘዛምዱ ገለ ካብ ምሁራት ምህላዎም ይፍለጥዮ። እዚ ኣተሓሳስባዊ ጉንዳይ ክንብል'ውን ንደፍር። ኣብ ዝሕጸ ጉዳይካ፡ ብዓቢኡ'ውን ኣብ ጉዳይ ህዝብን ሃገርን ተራ-ኣልቦ ወይ ተዓዛቢ ጥራሕ ምጅን ዝያዳ ኣብ ታሪኻዊ ተሓታትነት ከቐምጥ ከም ዝኸእል ምግንዛብ ዘድሊ ይመስለና። ብሰንኪ ናይ በለጽ፡ ሸሕጣንን ኣጉል መብጽዓታትን ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ህዝብና ካብ ተመራማሩ ዝሕዞ መርገጽ ብተራ ስምዒት ወይ ብድሕረት ዝጸለወሉ ኩነታት ይበዝሑ። ስለዝኾነ ድማ ካብ መሪር ሓቂ ጎሲምካ ንሓዋሩ ሰላምን ርግኣትን ክፈጥር ዝኸእል ቅኑዕን ብሉጽን ኣረኣእያ ኣብ ክንዲ ምሓዝ ጽባሕ ውጽኢታቱን ሳዕቤናቱን እንታይ ይኸውን ብዘየገድስ ጣቕዒት፡

ዕልልታን ሳዕስዒትን ስኒቕካ ምዃድ መዳርግቲ ዘይብሉ ክሳራታትን ዕንወታትን ኣስዒቡዮ። ቅድሚ ነጻነት ይኹን ብድሕሪኡ ህዝብና ካብ ህግደፍ ዝሓፈሶ ውጽኢት ምስ ዝህሉ ንሱ ጥራሕዮ።

መላእ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ነቲ ብገባቲ ስርዓት ህግደፍ ዝተፈጸመ ማእለያ ዘይብሉ፡ በደላትን ግፍዕታትን መታን ከይደግም ካብ ከምዚ ዝኣመሰለ ፖሎቲካዊ ኣተሓሳስባን ዝንባሌታትን ነጻ ክኸውን ይህልዎ። ምክንያቱ ዝኾነ ኣብ ስልጣን ክድይብ ዝደሊ ፖሎቲካዊ ሓይሊ ኣነ ንህዝቢ ከጥፍእ እመጽእ ኣለኹ እናበለ ዝመጽእ ኣይህሉንዮ። ካብ ዕላምኡ ይኹን ኣካይድኡ ግን መንገዲ ልምዓት ወይ መንገዲ ጥፍኣት ምልክት ምርኣዩን ምሃቡን ኣይተርፍንዮ። ነዚ ብኣግኡ ንምፍላጥ ወይ ንምዕዛብ ድማ ንቕሓት ይሓትት። ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ድማ ብዋጋ ህዝቢ ፖሎቲካዊ ስልጣኑ ንምንዋሕ ኮነ ኢሉ ንቕሓት ህዝቢ ክደቁስ ምጽንሑ ብዘይዝኾነ ምክንያት ኣይነበረን። ኩሉ ደላይ ለውጢ ምዃኑ ዝኣምን እምበኣር ነቲ ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ዝበከሎ ጸረ ንቕሓትን ምርምርን ሃውሁ ሰቢሩ፡ ብሓድሽን ጽሩይን ንፋስ ከዓንብቦ ይግባእ። በቲ ዝተበረዘ ንፋስ ህግደፍ እናኣስተንፈሰ ክቕጽል ዝመርጽ ኣካል ምስ ዝህሉ ግን ንባዕሉውን ጥዑይ ዝኾነ ሂወት ኣይክህቦንዮ።

ስርዓት ህግደፍ ውዒሉ ሓዲሩ ውድቀቱ ዘይተርፍዮ ካብ በልና፡ እቲ ቁም-ነገር ድሕሪኡኹኸ እንታይ ይገበር? ዝብል ሕቶ ምምላስ ግድንዮ። ህግደፍ ኣብ ዓለም እቲ ዝወጸሉ ገባቲ ስርዓት ክሳብ ዝኾነ፡ መለለዩኡ ጸረ ደሞክራሲ፡ ጸረ ህዝቢ፡ በሓትን ነፋግን ምዃኑ ብግብሪ ኣረጋገጹዮ። ኣብ ደገውን ኣብ ክንዲ ሕድሕድ ምክብባር፡ ምምልላእን ምትሕግጋዝን ዝተሰረተ ናይ ወጻኢ ፖሊሲ ዝኸተል፡ ደው በለይ ክብለጸልካ ዝግይነቱ ጉዕዞ እናተኸተለ ምስ ኩሎም ጎረባብቲ ሃገራት ኣብ ጎንጸ ክነበር ጸኒሑን ኣሎን። ብርግጽ ደላይ ለውጢ ህዝብና ክድበስ እንተኮይኑ፡ ዕላማና ይኹን ራእይና ነዚ ስርዓት'ዚ ንምውዳቕ ጥራሕ ክሕጸር የብሉን። ብድሕሪ ምውዳቕ ስርዓት ህግደፍ ዝፍጠር መሰጋገሪ መንግስትን ህዝባዊ መንግስትን ነቲ ዝጸንሐ ጉጉይ ፖሊሲታት ብምእራም ብቅኑዕ ንምትክኡ ምሁራት ኤርትራ ዓቢ ግደ ኣለዎም። ነቲ ንልዕሊ 23 ዓመታት ተጓዥዮ ዝጸንሐ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ይኹን ውጹዕ ህዝብና ሕጂውን ገለ ሓይልታት ስልጣን ንምሓዝ ምቕጻ ዕድል ምስ ዝረኸቡ፡ ንምንጻሉ ዝሕሰብ እንተልዩ፡ ዳግማይ ታሪኻዊ ጌጋ ከስዕብ ምዃኑ ኣየጠራጥርን። እዚ ኩነታት'ዚ ንተቐውሞ ህዝብና ኣብ ዓይኒ የብለይ ስኒ የብለይ ነድሪ ክሰጋገር ከም ዝኸእል ዘይምዝንጋዕ፡ ምሁራት ኤርትራ ነዚ ድጉል ረመጽ ኣብ ምጥፋእ ዓቢ ሓላፍነትን ክእለትን ኣለዎም ኢልና ንኣምን።

እዚ ስርዓት'ዚ ካብቲ ጸረ-ህዝቢ ፖሎቲካዊ ስልጣን ዝጨበጠሉ ዕለት ኣትሒዙ፡ ጉዳይ ልዕላውነትን ዶብን ከምዓቢ ምክንያት እናመዘመዘ ኩሉ-መዳያዊ መጻኢ ዕድል መንእሰያት ኣጸልጊቱ፡ ኣብ ኩናትን ወራርን ክበልዩ ገይሩዮ። ንሱ ጥራሕ ከይኣክል ምሁራት ወይ ኣብ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ንርኽብ ደድሕሪ ኣዓናዊ ኣጀንዳታት ናይዚ ስርዓት'ዚ እናሰዓብና፡ ንህዝብና ካብቲ ህግደፍ ዝዘረጎ ማይ እናጨንጓዕና ከነስትዮ ምስንፍትን ብጣዕሚ ከቢድ በደልዮ። ድሕሪ ሕጂ ምስ ኩሎም ጎረባብቲ ሃገራት ይኹን ምስ ኢትዮጵያ ጽልኢ፡ ኩናትን ዕንወትን ፍጹም ምርጫ ህዝብና ዘይምዃኑ ብድፍረት ክንገልጽ ይግባእ። ልኡላውነት ኤርትራ ሓንሳብን ንሓዋሩን ብኣህጉራዊ ሕጊ ዝተረጋገጸ ክሳብ ዝኾነ፡ ኣብ ሓደጋ ከም ዝኣተወ ብምምሳል፡ ወግሐ ጸብሐ ጸረ ኢትዮጵያ መዝሙር ምዝማር ኣየድሕንንዮ። ንረብሓ ህዝብን ሃገርን ኤርትራውን ኣይኮነን። ሎሚ ኩኖ ዶብ ሰጊርና ቀርኒ ኣፍሪቃ ብምክብባርን ምምልላእን ንሓባራዊ ሰላምን ብልጽግናን ዝምርሸሉ ኣተሓሳስባ ከነሰጉም ምስ ንኸእል ጥራይዮ ቅኑዕ ዝኸውን። ምሁራት ኤርትራ ድማ ነዚ ኣተሓሳስባ'ዚ ንህዝቢ ወይ ንሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ንምስራጽን ቅኑዕ ኣንፈት ንምትሓዝን ዝለዓለ ታሪኻዊ እጃም ኣለዎም።

ይቕጽል

**ቤት ጽሕፈት ዜናን ሓበሬታን  
ኤርትራዊ ስምረት ንደሞክራሲያዊ ለውጢ (ኤሰደለ)  
13 ጥቅምቲ 2014**